

Kulttuuri

Risto Kolanen: Kaamosajan kulttuurikierros

■ Huikkea laulaja, moderni joikaaja **Hildá Lánsman** valloitti **Cirkon** maneesissa **Baltic Circlen** illassa. Tarjolla olisi ollut muuta-kin festivaaliohjelmaa, mutta se jäi, kun Lánsman veti kaiken huomion itseensä.

Kaken Suomea punk-asenteella

Tanssiteatteri Tsuumi on pitkän toiminut, monipuolinen ryhmä, jolla on monta sivuprojektia. Pari vuotta sitten se kantaesitti **Kake Randelinin** iskelmä-musiikin ympärille rakennetun esityksen Savoyssa. Syksyllä "KAKE? – tähtisumuissa" esitettiin **Aleksanterin teatteriin** juhluvassa ympäristössä. Tsuumin KAKE-yhtyeen uusin konsertti on episodimainen kurkistus aikaamme. Energinen ja yllätyksellinen show tarttuu ajankohtaisiin aiheisiin ja

toisaalta katsoo häpeilemättä 100-vuotiaan Suomen neidon helman alle.

Kake luottaa yhä iskelmään, mutta tällä kertaa se kaikuu punk-puristimen läpi. Esityksen visuaalisuus ja valot ovat komeita. – Rosoisuus ja elämänmakuiset ihmiskohtalot ovat KAKE toiseen potenssiin, otsikkoa selitellään. Esiintyjät ovat samalla kertaa hillittömiä ja itseironisia roolimiä henkilöille, joita **Reetta-Kaisa Iles, Tuomas Jun-tunen, Sampo Kerola, Salla Korja-Paloniemi, Jarno Tastula ja Janne Teivai-nen** esittävät. Esitys yhdistää taiteen showmeininkiin ja osaa viihdyttää. Se on tarkasti läpiajattelu, mutta ehkä hieman omaan Kake-maailmaansa sulkeutuva. Ilesen ja Korja-Paloniemen oman feminiini-kohtaus lavan edessä on hauska.

Nine Lives tanssijat Timo Korjus ja Jonna Aaltonen Hurjaruuthissa. Kuva: Mirka Kleemola.

Jarmo Saari, Tiia Hämäläinen, Mikko Perkola ja Hanna Vahtikari ovat jatkoilla. Kuva: Hanna Sakara.

Anna Torkkelin (oik.) ryhmästä Masi Tiitta (vas.), Tashi Iwaoka ja Mira Kautto tanssivat läsnäolevina SIC:n lattialla. Kuva: Hertta Kiiski.

Kaapelin 25v-juhlakirjan tekijöistä Juhani Tuuttila, Teemu Mäki, Lauri Törhönen, Raija Ojala, Kaj Huotari ja Stefan Bremer Verner Weckmanin saunaterassilla. Kuva: Raimo Granberg.

Kun nainen kokee kilarit

Amanda Palon esittämä ja yhdessä ohjaajasisko **Olga Palon** kanssa käsikirjoittama "Kilari" –monologinäytelmä on järjestyttävän vaikuttava esitys **Kapsäkin** teatterisalisissa. Rakenne on aika yksinkertainen, aihe yksilöllisesti ja yhteiskunnallisesti tärkeä: raiskaus ja sen seuraukset.

27-vuotias näyttelijä raiskattiin (kilarit=outu raiskaus) seitsemän vuotta sitten illan jatkoilla vieraassa asunnossa. Esityksen kliinissä osassa kuulemme ääninauhalta lääkärin, poliisin, sairaanhoitajan, siskon ja kaverin ääntä, lausuntoja ja kysymyksiä.

Teatterisukuun kuuluva, tavattoman ilmaisuherkkä Amanda Palo esittää monologin kliinisten lausuntojen kohteena, omana itsenään ja ärtyn muhevaa maalaismurretta puhuvana taideraiskausten luennoitsijana. Erityisesti hän käy läpi Lucretian ja Tarquinin kohtauksen antiikin Roomassa, ja Tintoretton avoimen, paljaan maalauksen raiskauksen kohteesta. Suomalaisena maalauksena on Gallen-Kallelan kuuluu maalauksessa, jossa vanha Väinämöinen tavoittelee alastonta, vedessä pakenevaa Ainoa.

Annoimme Palolle harvinaisen "Standing Ovation" –tapaukset rohkeudesta ja taidosta aiheenvalinnan henkilökohtaisuudessa. – Se ei ollut sun syy, SE EI OLUT SUN SYY, huusimme yhteen ääneen kohtauksen lopussa. Palon esittämää monologia alettiin tehdä jo ennen viimeisen parin kuukauden **Metoo**-kampanjaa ja paljastuksia. **Anna Paavilainen** teki "Play Raper" teatteriraiskauksista muutama vuosi sitten.

Tanssiteatteri Tsuumi antaa juhluvoiteen oman Kake2 -panoksen Aleksanterin teatterissa. Kuva: Mikko Mäntyniemi.

Kohti haurautta

Tanssija, koreografi **Anna Torkkelin** uusi teos "Present" pyrkii kohti sitä haurautta ja pehmeyttä, jota olemme. Esitys haluaa sanoa, että olennaisin asia ihmiselämässä on tässä, näkyvillä ja nyt, hetkessä. Teos jatkaa Torkkelin monivuotista työskentelyä läsnäolon ja yksinkertaisuuden parissa.

Titanik-galleriassa Turussa kantaesitetyn teoksen jokainen esityskerta tapahtuu eri tilassa ja rakennetun näyttämön suojasta riisuttuna. Joka esitys on ainutkertainen, uusi ja ohi-kiitävä tapahtuma. Se nähtiin Helsingin kiertueella Sorbus-galleriassa Harjussa ja Galleria SIC:ssä Jätkäsaarella.

Työryhmässä ovat Tashi Iwaoka, Mira Kautto, Johanna Porola, Piia Rinne, Riikka Thitz, Masi Tiitta, Anna Torkkel. Present on Ehkä-tuotannon ja Anna Torkkelin. Eleginen, paikoin viiyytelevä, paikoin kiihdyttelevä esitys vaatii Jätkäsaaren Makasiini 3:n tapaista pelkistettyä, rosoista lavastusta. Tanssijat ovat kovasti itseensä keskittyvinä läsnä, mutta yleisöä huomaamatta.

Perinteinen liikekieli kunniassa

Kaapelilla Hurjaruuthin intiimissä salissa oli neljänä päivänä "Tanssin voima festivaali", joka järjestetään joka toinen vuosi. **Marja-tertu Willman** on taiteellinen johtaja, **Tuija Lindholm** tuottaja. Samassa tilassa on kuvataiteilija **Nora Helsingin** kauniita eläintöitä. Yksi niistä on päättynyt myös lavastukseen, seinälle. "Nine Lives" sai ensi-il-tansa; sen konsepti ja koreografia on Willmanin. Lue-tut sitaattit ovat naistenlehtihaastattelusta ja muusta

Amanda Palo on riipaisevan herkkä ja monipuolinen Kilarin monologiassa. Kuva: Samuli Leino.

ajankohtaisesta materiaalista, joka käsittelee länsimaisen naisen asemaa – suhteessa miehiin, suhteessa muihin naisiin. – En ehdi rakastella, koska...koska up-deittaan mun Facebookia! En ehdi, en ehdi, ... en riittä

Kissan yhdeksää elämää tanssivat **Jonna Aaltonen** ja **Timo Korjus**. Tanssiteatteria ja nykytanssia yhdistävä teos on vahva tulkinta länsimaisesta naisesta globaalissa maailmassa. Aluksi Aaltonen tanssiin yksin, kierrätysmateriaalista tehdyn virkanaisen puku päällään. Hän sanoi jälkikeskustelussa, että "oli ihanaa tanssia se yllään"... koska ei koskaan ole ollut sellaista. Tämä tes ei luennoi, vaikka siinä luetaan musiikin keskellä ajatuksia. Liike, musiikki (mm. **Kimmo Pohjonen**) ja tekstit nivoutuvat valtavan hyvin yhteen, juoheaksi jatkumoksi. Aaltonen on tavattoman sensuelli, minulle uusi Korjus voimakas liikkeissään.

Kansainvälisen uran tehnyt **Jonna Aaltonen** esitti myös **Anu Sistosen** "Secret Charmin", joka nousee ajatuksesta, että kaikissa ihmisissä on oma viehätys-sensä, kunhan osaa oikein kuunnella ja tuntea. Tanssi-ja tulkitsee kaipuuta yksin-

kertaisempaan elämään lehtikasojen keskellä, kauneuteen ja kiireettömään harmoniaan.

Lyhytfilmistä näyttämöteokseen

Kokoteatterin lattialle oli "Pöytä on katettu". **Ninni Perkon** johtama Sivuun Ensemble vieraili siellä näyttämöteoksen ja lyhytelokuvan yhteisilloissa. Alle 10 minuuttia kestävä "The Wunderers" on lyhytelokuva normien tukahduttamasta parisuhteesta ja ihmisestä ympäristön vankina. **Janne Laiho** vastaa ohjauksesta visuaalisesti hyvin kauniista

filmipätkästä, jossa Perkon esittämä päähenkilö kulkee metrolla töistä kotiin jon-nekin Itä-Helsinkiin. Lyhäri vyöryy kauniista tanssia ja tunnelmaa. Se on näistä kahdesta ytimekkäämpi.

"Jatkot" on nimeltään tanssiteos juhlan jälkeisistä jatkoista, joissa ihmiset tapaa-vat käyttäytyä toisin kuin kotioloissa tai muuten arjessa. Koreografi-ohjaaja Perko tulkitsee teosta maailmantilaa vastaan, joka myös on "jatkoilla". "Miten elää ihmisro-dun pienenä jäsenenä, jonka

K60 valloittaa yleisönsä Kinaporin V

Reetta Ristimäki, Minna Kivelä ja Jukka Nylund ovat aikuisten päiväkodissa Tammenpesässä. Kuva: Pyry Krappe.

jokaisella teolla tuntuu olevan tuhovoimaa?”

Tiia Hämäläinen ja **Hanna Vahtikari** ovat esiintyviä naisia pianisti **Jarmo Saaren** ja **cambaviulisti Mikko Perkolan** kanssa. Raadolliset ja taiteelliset kohtaukset vaihtelevat. Esitystä ehkä rasittaa se, että miehet ovat parempia muusikoita kuin näyttelijöitä. Perkola tosin löytää itsensä kankeuden ylittävää esiintyjää naisen halujen kohteena. Varsinainen löytö on 14-vuotias **Saima Saari**, joka istuu suurimman osan ajasta nyrpeänä pöydän ääressä, mutta yltyy lopussa laulamaan.

Kansa on pidettävä yhdessä

Kun porvarilliseen senaattorisukuun kuuluva lääkäri, psykiatri ja rauhanaktivisti **Ilkka Taipale** juhlii, hän varaa siihen **Helsingin Työväentalon** suuren juhlasalin, johon mahtuu 500 ihmistä. Suomi täyttää 100 vuotta, Taipale siitä kolme neljännestä. Suomen lipun liehuessa lipputangossa hän piti tervetulopuheen, kuuden tunnin 75-vuotisjuhlaansa, talon parvekkeelta vanha äänimegafoni kädessään.

– Tulee vielä toinenkin aika. Ateenan ja Kalevalaisen ajan ohella on vain neljä suurta aikakautta: Renessanssi, Valistus ja 60-luku. Ja se neljäs on se tuleva. Sen tuloa haluan kaikin tavoin edistää. Tiede, Taide

Kokematon rakkaustutkija on Maunulan esityksessä monien houkustusten kohteena. Kuva: Maunulan Maisema.

Vihreässä kullassa, ohjaaja Katja Luhtala oikealla. Kuva: Kirsi Mikkonen.

Ilkka Taipale pitää tervetuliaispuhetta juhlaansa Työväentalon parvekkeelta. Kuva: Jaakko Ellisaari.

ja Köyhä kansa – ja hyvät suhteet naapureihimme – kun niistä pidetään huolta, kansakunta säilyy!, juhlasankari sanoi.

Itse juhlassa esiintyivät mm. **M.A. Numminen & Pedro Hietanen** lastenlauluilla, **Tiina Weckström** ja **Jussi Tuurna** aikuistenlauluilla, lauluyhtye **Ajantaju** ja moni muu. Marraskuun viimeisenä sunnuntaina oli vahva tunnelma perinteisessä salissa ja soppatykilä Paasipuistossa.

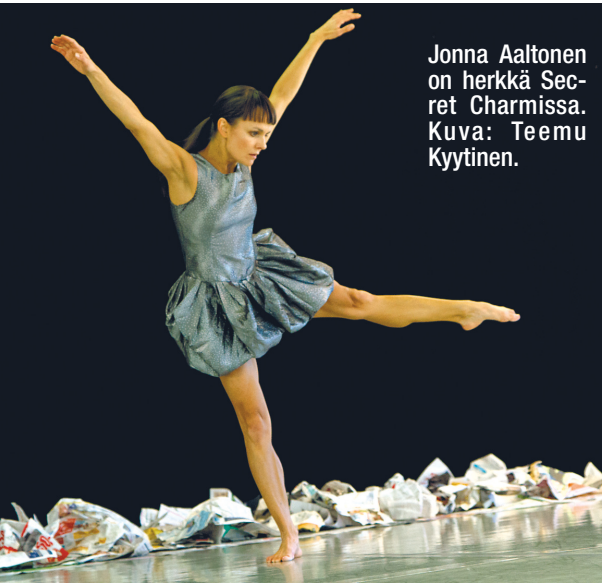
Maunulassa rakastaa!

Kansallisteatterin Maunulan maisema -hanke elää toista vuotta. Se on osa Helsingin Kulttuurikeskuksen tukemaa omaehtoisen kulttuurin alueellista suursatsausta, yleisötyöhanketta.

Vuoden 2017 suursatsaus on ”Tunne nimeltä rakkaus” – esitys kuohunnasta, lämmöstä, kutinasta.

Willensauan lavalle, ja sitä ennen omalla alueella Maunulassa, nousee 18 erikäistä maunulalaista. Ryhmä on kevään ja syksyn ajan tutkinut rakkaudellista olemista ja rakkautta käsitteleviä tarinoita erilaisten harjoitteiden kautta. Koiti aika avata prosessi myös yleisölle.

Iltamien aikana kohtaamme esiintyjät niin läheltä kuin kaukaa. Vanhin esiintyjä on 85v, Julian esittäjä 12-vuotias. Oppaana matkalla toimi ”Rakkaustutkijan” nimellä kulkeva fiktiivinen hahmo –ulkokohtainen tietentekijä, joka ei tiedä rakkaudesta juuri mitään. Valtaosa näyttelijöistä oli naisia.

Jonna Aaltonen on herkkä Secret Charmissa. Kuva: Teemu Kyytinen.

Jörn Donneria voi sanoa Kaapeli kulttuuritaloksi – hankkeen toiseksi isäksi apulaiskaupunginjohtaja **Erkki Tuomioja** ohella. Kuva: Hannele Salminen.

Romeon ja Julian kuolinkohtausta esittää kaksi naista. Mutta Shakespearen aikaan vain miehet näyttelivät, ja saivat esittää naisia. Ohjauksesta vastaa **Eveliina Heinonen**.

Arjen humanismia huumorilla

– Teen pätkissä työtä / jos päivää tai yötä / oon vaksi tai taksi / taas kuukauden kaksi, soi **Sirkka-Liisa Sassin** sarkastinen ”Pätkii”-laulu **Kapsäkin** ”Jäikö joku alle?” musiikkiteatterissa. **Minna Kivelä**, **Ilkka Merivaara**, **Jukka Nylund** (myös piano) ja **Reetta Ristimäki** esiintyvät hurmaavasti arjen hapokasta huumoria tarjoten. Mieleen tulee etsimättä ruotsalainen kansanpuutojen revyyhumanismi a lä Hans Alfredsson ja Tage Danielsson.

Sassin lisäksi arjen huumoria tarjotaan lauluissa, joiden teksteistä vastaavat myös miehet **Lauri Viita**, **Jussi Kylätasku** ja **Tommy Taberman**. Ristimäen oma teksti ”Sori siitä” on mainio, hänen ja Merivaaran esittämänä. Nainen sanoo, – Sori siitä, että chattasin taas viime yönä Pirjon kanssa / Sori siitä, että tinderöin iltaisin uutta miestä vessassa. Mies sanoo: – Sori siitä, että unohdin hakea sut vauvan kanssa Kättärilä / Sori siitä, että nalkutan sulle liian harvinaisesta seksistä.

Anna-Leena Härkönen on inspiraationa laulussa ”Todellinen prinsessa”, jonka Ristimäki esittää valloittavasti: – Mä ylitöihin jäin kun pomo pyysi kauniisti / Vaikka se sika päivittäin peppuun läpytti / Ja siinä tohinassa ikälisät unohtui / Kun kaikki ihan ilmaiseksi liiveihini ui.

Jäikö joku alle? Ei ole vain lauluja; ne tilkitään sketsikohtauksilla, joista

Kaapeli toi kulttuurin kantakaupungin rajoille

Kaapelitehdas on viettänyt 25-vuotisjuhliansa syksyllä 2017. Entinen kaapeleita valmistanut tehdas, joka oli vuosikymmeniä Suomen suurin rakennus on toiminut suomalaisille taide- ja kulttuuritoimijoille omistautuneena keskuksena 1990-luvun alusta lähtien. Sen suojissa on toiminut Suomen eturivin kuvataiteilijoita, valokuvaajia, kirjailijoita, muusikkoja, tanssitaiteilijoita ja elokuvantekijöitä. – Kaapelitehtaasta on myös muodostunut merkittävä taiteen esityspaikka ja luovan teollisuuden keskittymä. Kansainvälisestikin ainutlaatuinen kokonaisuus on kestänyt ajan haasteet ja osannut uusiutua tarpeen mukaan, Kiinteistö Oy Kaapelitalon toimitusjohtaja **Kai Huotari** sanoo.

KAAPELI 25 on juhla-kirja, joka kokoaa yhteen eräiden Kaapelitehtaan kulttuurikeskuksen historian kannalta keskeisten henkilöiden muistokuvia ja muistelmia menneestä sekä näkemyksiä tulevasta. Muistojaansa talosta kertovat taiteilijat, poliitikot ja virkamiehet, jotka olivat Kaapelitehtaan synnyttämisen takana, yhtiön vuokralaiset ja työntekijät, jotka ovat työskennelleet talossa sen eri vaiheissa sekä yhteistyökumppanit, jotka ovat seuranneet talon kehittymistä merkittäväksi eurooppalaiseksi kulttuurikeskukseksi.

Jörn Donner on keskeinen muutoksen luoja. Pro Kaapeli toimi, jossa vuokralaiset olivat aktiivisesti mukana. – Paras liittolainen oli lama. Ei ollut rahaa megalomaa-

nisiin suunnitelmiin, kun Nokia lähti ja grynderit eivät uskaltaneet tulla. Silloinen apulaiskaupunginjohtaja **Erkki Tuomioja** näytti vihreää valoa talvella 1991. Hän korostaa myös valtion mukaantuloa kolmen museon kautta Kaapelin pätyyn.

Vauhdikkaimman kuvauksen antoi valokuvaaja **Stefan Bremer**, joka on talon vuokralainen nro 2. – Paikka oli kuin Klondykessa, piti laittaa keppi seisomaan. Oli sivussa keskustasta. Kaupunki kasvoi tänne. Kaapeli oli villi aluksi. Kun huhu lähti liikkeelle, väkeä alkoi tulla. Se on ihanteellinen artesaaneille, käsi-työläisille lyhyeksi ajaksi. Tärkeää on toisten yhteyteen asettuminen. Kaapelihalli on speiaali tila, kaupallisia ja juhlatilaisuuksia. Työväenopiston lähtö on onneton tilanne, koska sen ihmiset harrastavat taiteita. Tässä on menty väärään suuntaan, Bremer laukoo.

25-juhlavuosi huipentuu talon vuokralaisista kertovaan 25-osaiseen **KAAPELILAISET**-lyhytdokumenttisarjaan. Ääneen pääsevät Suomen suurimassa kulttuurikeskuksessa työskentelevät taiteilijat ja muut kulttuurialan tekijät, jotka avaavat katsojalle työtilansa ja kertovat omasta toiminnastaan sekä suhteestaan Kaapelitehtaaseen. Dokumenttisarja julkaistaan Kaapelitehtaan joulukalenterina, ja ensimmäinen luukku aukei 30.11., uusi jakso nähdään joka päivä klo 12 Kaapelitehtaan Facebook-sivuilla ja Youtube-kanavalla jouluaattoon saakka.

Sonya Lindforsin tanssijat Kaisa Nieminen ja Akim Bakhtaoui Kaapelin 25v-juhlassa Merikaapelihallissa. Kuva: Raimo Granberg

huikein on aikuisten päiväkotit Tammenpesä ja mamukoulutus tai naurujooga saavat ilon irti katsomossa. Käsikirjoitus on **Paula Norosen** ja työryhmän, ohjaus **Minna Koskelan**. Nylundin lisäksi musiikkia ovat tehneet **Anna-Mari Kähärä** ja **Jussi Tuurna**.

Kinaporissa vireä K60

Kinaporin vanhustenkeskuksessa Sörkassa **Teatteri K60** esitti koulunäytelmää ”Vihreä kulta”. Korpikoulu-tyttöjen mekkoihin puetut 60-70 -vuotiaat naiset esittävät hervottomia kuvaelmia toisensa perään **Katja Luhtalan** ohjauksessa.

Itseeni, Ruskeasuon met-

sänreunassa Meilahdessa lapsuuteni asuneena kolahati etenkin se osuus, jossa Takka-Töölön asukkaat sanovat kivitalojen olevan meidän metsä. Mechelininkadun lehmusten puolustamiseksi paikalle kutsutaan jopa polisit, jotka vievät leidit putkaan.

K60 on suomenkielisen työväenopiston ikäteatteriryhmä. Viimeinen esitys nähtiin pääopistotalon Viipurinsalissa, osana Metsäfestivaalia.

PS. Korjaan edellisen lehden sirkusosuudesta kaksi pikkuvirhettä. **Milla Järvinen** on kirkkonummelainen ja hänen edellisen esityksensä oli ”Tyttö joka söi KUOLLEITA lintuja”. Pahoitelen sanan puuttumista.

Teksti: Risto Kolanen